

Αριθμ. Πρωτ. 194

Έν Λεβαδεία τῆ 23ῆ Μαρτίου 2021

Πρός
ἅπαντα τόν Ἱερό Κλήρο,
τίς Μοναστικές Ἀδελφότητες
καί τούς εὐσεβεῖς χριστιανούς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

*Ἀγαπητοί Πατέρες καί Συλλειτουργοί,
Πανοσιολογιώτατοι Ἅγιοι Καθηγούμενοι καί ἀγαπητοί Πατέρες,
Ὅσιώτατες Γερόντισσες καί Μοναχές,
Προσφιλέστατοι Ἀδελφοί μου,*

Τό ἔτος πού διανύουμε ἔχει ἓνα ξεχωριστό βάρος γιά τήν ἐθνική μας ἱστορική μνήμη, γιάτί ἐφέτος οἱ πανέλληνες ἐορτάζουμε μαζί μέ τήν μεγάλη ἐορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί τή συμπλήρωση διακοσίων χρόνων ἀπό τήν ἑναρξη τοῦ ἱεροῦ ἀγώνα γιά τήν ἀποτίναξη τοῦ Ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ, ὕστερα ἀπό τέσσερις αἰῶνες σκληρῆς δουλείας.

Ἕνας ὀλόκληρος λαός πού ἄντεξε τίς φοβερές δοκιμασίες τῆς Τουρκοκρατίας φυλασσόμενος ἀπό τή στοργική προστασία τῆς μητέρας καί Τροφοῦ, τῆς «Ἐθνοσώτειρας» Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας του, χάρις στά λεγόμενα προνόμια πού ὁ πανοῦργος πορθητής εἶχε ἐκχωρήσει ἀπό πολιτικό ὑπολογισμό στόν ἐθναρχοῦντα Πατριάρχη, κατάφερε νά διατηρήσει ἄσβεστο τό καντήλι τῆς ἐλπίδας γιά τή νεκρανάσταση τῆς πονεμένης καί ἀδούλωτης Ρωμοσύνης.

Μέ συνείδηση προφητικῆς εὐθύνης ἡ μητέρα Ἐκκλησία στήριζε, ἐνθάρρυνε καί καθοδηγοῦσε τό χειμαζόμενο ποιμνιό της. Αὐτή ἦταν ἡ παιδαγωγός πού διαμόρφωσε τή συλλογική συνείδηση τοῦ νεοελληνικοῦ ἔθνους καί τή διάθεση γιά ἀντίσταση. Μέ τά «κρυφά σχολεῖα» καί διδακτικά βιβλία τά λειτουργικά κείμενα ἔσωσε τούς ραγιαδες ἀπό τόν ἀπόλυτο ἀναλφαβητισμό. Ἐμβληματικές ἀγιασμένες μορφές τῆς περιόδου ἐκείνης, ὅπως ἡ ἁγία Φιλοθέη ἡ Ἀθηναία, ὁ ἅγιος τῶν σκλάβων ὁ Πατροκοσμᾶς ὁ Αἰτωλός καί πολλοί ἄλλοι, ὑπῆρξαν οἱ μεγάλοι εὐεργέτες τῶν φτωχῶν, ἐμψυχωτές τῶν ἀπελπισμένων, φωτεινά ὄροσημα στή γενικευμένη σκοτία, διδάσκαλοι καί ὁδηγοί τῶν πλανωμένων πλάι στήν διαρκῆ ἔνοπλη ἀντίσταση τῶν κλεφταρματολῶν ἔχουμε καί τήν ἄοπλη ἀντίσταση τῶν νεομαρτύρων τούς ὁποίους μέ θάρρος ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης πρόβαλλε ὡς ὑποδείγματα στό «Νέο Μαρτυρολόγιο» του πού ἐκδόθηκε στή Βενετία τό 1799.

Μέσα στόν ὑπόδουλο ἐλληνισμό ἡ μεταφυσική προοπτική τῶν νεομαρτύρων καί ἡ ἀγωνιστική προοπτική τῶν κλεφταρματολῶν ἔδωσαν τόν τόνο στήν προσπάθεια γιά τήν ἀναγέννηση τοῦ Γένους.

Ὅταν ἔφθασε τό πλήρωμα τοῦ ἱστορικοῦ χρόνου μέ τή σημαία τοῦ Σταυροῦ ἓνας λαός ξεκίνησε μέ μία ψυχή τόν ἀγώνα, τήν ἀγιασμένη καί εὐλογημένη Ἐπανάσταση, ὅπως τή χαρακτηρίζει ὁ Φώτης Κόντογλου, μιά ἐπανάσταση «**γιά τοῦ Χριστοῦ τήν πίστη τήν ἁγία καί τῆς πατρίδος τήν ἐλευθερία**».

Σέ ὄλη τή διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας τά μοναστήρια ἀναδείχθηκαν ὄχι μόνο πνευματικά κέντρα, ἀλλά καί «κάστρα» καί ὄρμητήρια τῶν ὑποδούλων ρωμηῶν ἐναντίον τῶν Τούρκων κατακτητῶν. Ἔτσι καί ὄλες οἱ Ἱερές Μονές τῆς Βοιωτικῆς Ἐκκλησίας συνέβαλαν τά μέγιστα στήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821. Ἀναφέρουμε, λοιπόν, ἐνδεικτικά παρακάτω κάποιες ἀπό αὐτές.

Στό ἱστορικό βασιλομονάστηρο τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ πρωτάναψε ἡ φλόγα τῆς ἐπανάστασης τήν 27^η Μαρτίου 1821 μέ ἐπικεφαλῆς τόν ἡρωϊκό Σαλώνων Ἡσαΐα, τόν Ἀθανάσιο Διάκο καί τόν ἀπεσταλμένο τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας Ἀθανάσιο Ζαρεΐφη. Στό Καθολικό τῆς Μονῆς τελέσθηκε ἐπίσημη δοξολογία, εὐλογήθηκαν τά ὄπλα καί οἱ σημαῖες καί ὄλοι, κλῆρος καί πιστός λαός, ὄρμησαν στόν ἀγώνα. Ὁ Διάκος ξεκίνησε νά ἀπελευθερώσει τή Λιβαδειά, ὁ Ἡσαΐας Σαλώνων κατευθύνθηκε πρὸς τή Λοκρίδα καί Δωρίδα, ὄπου ἔπεσε ἡρωϊκά λίγο ἀργότερα στή μάχη τῆς Χαλκωμάτας, ἐνῶ ἑκατό ὄσιολουκαῖτες πατέρες μαζί μέ ἐξεγερμένους χωρικούς συνέλαβαν τόν τοῦρκο ἀστυνόμο τοῦ γειτονικοῦ Διστόμου μέ ὄλη τή φρουρά του, τούς ὄποίους ἀντάλλαξαν μέ τούς ὄμήρους πού εἶχαν οἱ Τούρκοι στό Κάστρο τῆς Λιβαδειᾶς.

Σύμφωνα μέ γραπτές μαρτυρίες ἡ Μονή τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ προμήθευε μέ τρόφιμα καί ἐφόδια τούς ὄπλαρχηγούς Διάκο, Ἀνδρουτσο, Τζαβέλλα, Γκούρα, Καραϊσκάκη κ.ᾶ. .

Τό μοναστήρι τῆς Ἱερουσαλήμ κοντά στή Δαύλεια προσέφερε πρόθυμα ὄλα τά εἰσοδήματά του γιά τόν ἀγώνα καί τήν ἐπιβίωση τῶν ἀγωνιστῶν.

Σημαντική εἶναι ἡ συμβολή του στήν ἐκβαση τῆς μάχης τῆς Ἀράχωβας μέ μήνυμα πρὸς τόν ἀρχιστράτηγο Γ. Καραϊσκάκη.

Ἡ Μονή Λυκούρεση ἔγινε θρύλος σάν τό ὄρμητήριο τοῦ ἀετοῦ τῆς Ρούμελης Ἀθανασίου Διάκου, ἐνῶ ἡ Μακαριώτισσα κοντά στή Δομβραῖνα καί ἡ Μονή Σκριποῦ στόν Ὁρχομένο πυρπολήθηκαν ἐκδικητικά ἀπό τούς τουρκαλβανίτες τοῦ Μουσταφάμπεη τό 1826 καί σφαγιάστηκαν οἱ μοναχοί.

Ἀξίζει νά ἐπισημανθεῖ μιᾶ ἱστορική λεπτομέρεια μέ ἐξαιρετικό συμβολισμό. Ἄν ὁ ἀπελευθερωτικός ἀγώνας ξεκίνησε ἀπό τή Μονή τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ, τελείωσε καί πάλι σέ μοναστήρι.

Στή Μονή Ἀγίου Νικολάου Βρασταμίτας (σημερινός Ὑψηλάντης) ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης τήν 28^η Αὐγούστου 1829 ἐγκατέστησε τό ἀρχηγεῖο του καί ἀπό ἐκεῖ διεύθυνε τίς πολεμικές ἐπιχειρήσεις τῆς μάχης τῆς Πέτρας, τῆς τελευταίας μάχης, τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης. Στό χῶρο αὐτῆς τῆς Μονῆς τήν 13^η Σεπτεμβρίου 1829 ὑπεγράφη ἡ συνθηκολόγηση καί παράδοση τῶν Τούρκων.

Ἔτσι ἐπιβεβαιώνεται ἔμπρακτα ἡ μαρτυρία τοῦ εὐσεβέστατου στρατηγοῦ Μακρυγιάννη γιά τήν τεράστια προσφορά τῆς Ἐκκλησίας καί εἰδικά τῶν Μονῶν στόν ἀγώνα: **«Τά μοναστήρια ἦταν τά πρῶτα προπύργια τῆς ἐπανάστασῆς μας. Οἱ περισσότεροι καλόγεροι σκοτώθηκαν στόν ἀγώνα».**

Ἀλλά καί ὁ συνιδρυτής τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας Ἐμμανουήλ Ξάνθος ἀπερίφραστα ὄμολογεῖ: **«Τήν ἐπανάστασιν ἐκίνησαν καί ἐνεψύχωσαν οἱ Κληρικοί ἄνευ τῶν ὄποίων ὁ λαός δέν ἦθελε κινηθεῖ».**

Είναι κρίμα ότι σήμερα πού διαδίδονται και σέ μερικές περιπτώσεις κυριαρχούν οι μοντέρνες θεωρίες τῆς ἐκκοσμίκευσης καί τῆς σχολῆς ἀναθεώρησης τῆς ἱστορίας καί τοῦ ἔθνομηδενισμοῦ, ἡ συμβολή τῆς Ἐκκλησίας ὑποβαθμίζεται καί ἡ Ἑλληνική Ἐπανάσταση ἐρμηνεύεται σάν ἀποτέλεσμα τῶν ἰδεῶν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ διαφωτισμοῦ στόν ἀπόηχο τῆς Γαλλικῆς ἐπανάστασης.

Ἡ ἱστορική πραγματικότητα διαψεύδει, ὅμως, τή θεώρηση αὐτή. Χωρίς τήν Ὁρθοδοξία τό Γένος μας θά ἦταν χωρίς ψυχή καί χωρίς τήν Ἐκκλησία ἡ Ἐπανάσταση θά ἦταν ἀδύνατη.

Στίς μέρες μας μέ τόσα νέα προβλήματα καί προκλήσεις, τό πνεῦμα καί οἱ θεολογικές προϋποθέσεις τοῦ 1821 ἀποκτοῦν ξεχωριστή βαρύτητα καί πρέπει νά μᾶς ἐμπνέουν.

Ἐπίκαιρη εἶναι, μάλιστα καί ἡ παρακίνηση τοῦ δεύτερου ἐθνικοῦ μας ποιητή Κωστή Παλαμᾶ: «**Μεθύστε με τ' ἀθάνατο κρασί τοῦ '21**», ἀφοῦ στή σκλαβωμένη Ἑλλάδα συνυπῆρχαν ὁ ἥρωισμός καί ἡ δύναμη τῆς πίστεως στόν ἀληθινό Θεό.

Σήμερα ἡ Ἑλλάδα ζεῖ καί πάλι δύσκολες ὥρες ἐξ αἰτίας τῆς ποικιλόμορφης κρίσης καί τῆς σοβούσης πανδημίας. Παντοῦ κυριαρχοῦν ἀγωνία, ἀβεβαιότητα, προβλήματα καί πολλές φορές ἀνθρώπινες τραγωδίες.

Ἄν ξαναβροῦμε τήν πίστη στόν Παντοδύναμο Θεό πού ἔγινε γιά χάρη μας ταπεινός ἄνθρωπος, τότε θά ξαναβροῦμε τό παράδοξο τῆς ἐλπίδας, θά βροῦμε τή δύναμη νά ἀντιμετωπίσουμε μέ ἀγάπη, συνοχή καί ἀλληλεγγύη τίς πρωτόγνωρες δυσκολίες.

Ἔτσι καί μόνον ἔτσι μπορεῖ νά ζήσουμε καί πάλι ἓνα θαῦμα!

Ἔτη πολλά εὐλογημένα, αἰσιόδοξα, καρποφόρα καί σωτήρια.

Μετ' εὐχῶν καί ἀγάπης

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Θεῶν ἐλευθερία Σωτηρία

† Ο ΘΗΒΩΝ ΚΑΙ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ